ბიბლიოთეკა

ტრიბუნა

ყოველდღიური საპოლიტიკო-სალიტერატურო გაზეთი „ტრიბუნა“ თვიურად ღირს 120,000 მ. სამგლოვიარო განცხადება პირველ გვერდზე უკანასკნელზე კანტორა ღიაა დილის 8—2 ს. რედაქტორის ნახვა შეიძლება მხოლოდ 11—12 საათამდე. რედაქციის მისამართი—ტფილისი სასახლის ქუჩა № 6, ფოსტის ყუთი № 190, ტელეფონი 10—34.

ტფილ. ფასი 500ს მან. ▭ პროვინც. 6000 მან.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ბარასკევი, აგვისტოს 4 1922 წ.

ანნა, იგივე ცაცუ კონსტანტინეს ასული მიქაძისა, ქიშვარდი, აკაკი, ნინუცა, რძალი ლიუდმილა მიხეილის ასული, ძმისწული ალიოშა აკაკის ძე მიქაძეები გულითადის მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობებს დაუვიწყარი შვილის, დის, მულისა და მამიდის

დაფია ალექსანდრეს ასული მიქაძის

მოსკოვში გარდაცვალებას. ორმოცი დღის წირვა და პანაშვიდი იქნება გადახდილი 6 აგვისტოს სოფელ სამიქაოში, წმინდა გიორგის ეკლესიაში. № 287.

ჰააგის შემდეგ

ჰააგის დასრულების შემდეგ ევროპის პოლიტიკური ვითარება ახალ ფაზისში იმყოფება. საბჭოთა ქვეყნებსა და კაპიტალისტურ ევროპას შორის კვლავ ზღუდეა ამართული და ეკონომიური ურთიერთობის განმტკიცების საქმეს ჰაგამ მტკიცე საძეყძველი ვერ შეუქმნა.

უკანასკნელ ხანში მსოფლიოს უყურადღების ცენტრი ბუნებრივად გენუასა და ჰაგის კონფერენციებში ისახებოდა. საერთაშორისო ძალთა ფოკუსს წარმოადგენდა ხსენებული კონფერენციები, სადაც დიდი ხნის ურთიერთ გადგომის შემდეგ, ერთმანეთს პირისპირ შეხვდა მოწინააღმდეგე ძალები და შეეცადა საერთო ნიადაგის გამონახვას, ან უკეთ ერთმანეთის გამოყენებას.

ევროპის კაპიტალის წარმომადგენლებმა მიზნად დაისახა საბჭოთა რესპუბლიკები თავის გავლენის ქვეშ დაეყენებინა და დიპლომატიით მიეღწია იმ მიზნამდე, რომელსაც იარაღით ვერ მიაღწია, თავისი მხრით საბჭოთა ქვეყნებიც არ წავიდა დათმობაზე და ნება არ მისცა ევროპის კაპიტალს მაგნატებს თავის შინაურ საქმეებში ჩარევის. ამ დაპირისპირებამ მოგვცა შედეგად კონფლიქტი და იმსხვევ ბლა როგორც გენუა, ისე ჰაგა.

ჰაგის შემდეგ მდგომარეობა ორი ძალისათვის რთულდება, არც ევროპის ქვეყნებს და არც საბჭოთა რესპუბლიკებს არ შეუძლია დიდხანობით ასეთ პირობებში დარჩენა.

გერმანეთის ამბებს ჯერ კიდევ არ უჩანს დასასრული. ნაზგასად რუსეთის რევოლუციისა, გერმანეთშიც ხდება ორი უკიდურესი პოლიუსის ირგვლივ პოლიტიკურ ძალთა შეჯგუფება. დაოუკიდებელნიც ერთდება კოალიციას და მხოლოდ კომუნისტური პარტია აწარმოებს შეურიგებელ ბრძოლას მემარჯვენეთა პოლიტიკის წინააღმდეგ.

რეაქციის წინააღმდეგ საბრძოლველად ეს თქმა უნდა, ვერ გამოდგება ის კოალიცია, რომელშიაც სტინესის პარტიაც კი არის მოთავსებული, რომელიც გაფაფუყებული ბრძოლის დროს რეაქციის ბანაკში ამოყოფს თავს, რასაც ძალ აიძულებს მისი კლასიური ინტერესი.

ამ რიგად რეაქცია—რევოლიუციის ახრდილი პოიპირ წამდგარია ერთიანეთს წინაშე გერმანეთში და დღეს ხვალ მოსალოდნელია საბოლოო რეზულტატების მიღება.

იტალიეთშიაც მდგომარეობა რთულია. ფაქტას კაბინეტი დაეცა. პოლიტიკურ ძალების ურთიერთობაც საერთო სუროთის მიხედვით სწარმოებს. უკიდურესი მიმდინარეობანი იჩენს თავს და თუ ერთი მხრით ფაშისტები გაბატონებენ თარეშს, მეორე მხრით იტალიის მუშათა კლასს ც გაფიცვებს მიმართავს. კომუნისტური პარტია საერთო გაფიცვებისაკენ მოუწოდებს მუშათა კლასს.

ამ რიგად ყოველი ახალი მომენტი იტალიეთის პოლიტიკური მდგომარეობის განსაზღვრებისა იმ დებულებას სასარგებლოდ ლაპარაკობს, რომ კლასთა დაპირისპირება უდრესობამდე მიდის და იგი დასრულდება დიდი სოციალური კონფლიქტებით.

პოლონეთშიაც კაბინეტის კრიზისი მინიტატურული გამოხატვაა მდგომარეობის სირთულის, რომლის გამო არა ნდომით აღჭურვილი პრემიერი სლიერნსკი განაგებს კაბინეტს.

მწვავე მდგომარეობის შედეგია აგრედვე რევოლიუციონერების სასტიკი დევნა სხვა და სხვა ქვეყნებში.

ერთი სიტყვით მოსალოდნელია, რომ კვლავ იარაღმა დაიპიროს ადგილი კლასთა ბრძოლის მოედანზედ, ნაცვლად დიპლომატიის მშერმეტყველობისა, რომელიც ესოდენი სიუხვით ისმოდა უკანასკნელ ხანში.

კომინტერნის აღმასკომმა თავისი მხრით, მოწოდებით მიმართა მთელი ქვეყნის მუშათა კლასს ჰაგის დასრულების გამო და მიუთითა იმ მდგომარეობაზე, რომელიც იქმნება ჰაგის შემდეგ, როგორც საბჭოთა ქვეყნებისათვის კერძოდ, ისე მუშათა კლასისათვის საერთოდ.

კომინტერნის მოწოდებაში აღნიშნულია, რომ ევროპის ქვეყნები კვლავ შეეცდებიან ავანტიურის გამოყენებას საბჭოთა რესპუბლიკების წინააღმდეგ და მუშათა მთელი ფრონტის ხმა უნდა იქნეს ამაღლებული საბჭოთა რესპუბლიკების დაცვის სასარგებლოდ.

ევროპის ქვეყნებისათვის მარილიც დღეს გამოსავალი არ არსებობს. ოთხი წლის მაგალითებით ვიცით, რომ ევროპის ქვეყნებს არ ძალუძს იარაღით უშუალოდ შეხვდეს საბჭოთა ქვეყნებს. რასაკვირველი ამის მიზეზია არა მარტო რუსეთის რესურსების სიძლიერე, არამედ კაპიტალისტურ ქვეყნების ანტაგონიზმი და შინაური ფრონტის საშიშროება, რომელიც საშუალებას არ აძლევს იმპერიალისტურ ქვეყნებს საბჭოთა რესპუბლიკების წინააღმდეგ აქტიური მოქმედებისას.

ამის წყალობით საბჭოთა ქვეყნებს არ მოელის დიდი სამხედრო ოპერაციების წარმოება, მაგრამ ეს კიდევ იმას არ ნიშნავს, რომ მისი მდგომარეობა ამ ბრიგ საესებით უზრუნველყოფილი იყოს.

დიდი ანტანტა კვლავ შეეცდება მცირე ანტანტის გამოყენებას და რამდენათაც ჩვენ ხელთ არის ცნობები, პოლონეთში და რუმინეთში სამხედრო ზზადებაც სწარმოებს.

ყოველივე ეს იმის ნიშანია, რომ ორ ებული მდგომარეობის დიდხნობით შენარჩუნება შეუძლებელია.

სოციალ ძალთა ბრძოლა თანდათან მწვავდება და რელიეფურად ისახება ორი უკიდურესობა, რომლებმაც შეიძლება იარაღით ხელში გადაწყვიტოს დღევანდელი გართულებული მდგომარეობა.

როგორი მიმართულებაც არ უნდა მიიღოს დღეს დღეობით პოლიტიკურ ძალთა გახეწყობილებამ, იგი მაინც დიდი კონფლიქტებისაკენ მიეშურება და გადამწყვეტი ბრძოლის პერსპექტივებს სახავს.

შორეული და კაპიტალის დაპირისპირება თავის ლოკალურ განვითარებით მიდის და ამ პროცეს ვერ შეაჩერებს ვერც ენდერსონის და შოუს ზომიერი რეცეპტი და ვერც ორ სკამზე ჩამომჯდარი ინტერნაციონალების შემათანხმებელი როლი.

ახლო მომავალი დაგვანახვებს ამ პროცესის განვითარების ტემპსა და მიმართულებას.

ხერ. ამაღლობელი

ესერების პროცესი

უკეთებს რა რეზიუმეს თავის სიტყვას, კრილენკო გადადის კანონების სწორ ფორმულირებაზე. ბრალდებულთა მოქმედების შესაფასებლად. კრილენკო აყალიბებს თვითეულ ბრალდებულის დანაშაულობას და მიუთითებს კანონის იმ მუხლებზე, რომლის ძალითაც ბრალდებულებმა უნდა აგონ პასუხი. „ტრიბუნალი, ამბობს კრილენკო, სასჯელის საკითხის განხილვის დროს, ვალდებულია გამოვიდეს პირველ ყოვლისა იმ საერთო ხასიათის მოსაზრებიდან, რომელიც მოყვანილია სისხლის სამართლის კოდექსის საერთო ნაწილში. კოდექსის ეს ნაწილი იხილავს სასჯელს, როგორც ლონისძიებას ახალ დანაშაულთა წინააღმდეგ. ამ თითისა და დანაშაულეთათვის საუკეთესოდ მომავალშიაც არ ჩაიდინონ ასეთი ბოროტმოქმედება. კრილენკო აღნიშნავს, რომ სასამართლოს აქვს უფლება, თავის შინაგანი რწმენისა და საქმის გარემოებათა მიხედვით, არ მიუსაჯოს ბრალდებულს სასჯელი, შეუძლია აღნუსხოს თავისი მოქმედების მოტივები და შეავიდეს შუამდგომლობით სრულიად რუსეთის ცენტრალურ-აღმასრულებელ კომიტეტის პრეზიდიუმში. ტრიბუნალს შეუძლია შეასუსტოს ბრალდებულთა პასუხისმგებლობა, რომელნიც არავითარ საფრთხეს რესპუბლიკისათვის არ წარმოადგენს, ვინაიდან ჩვენი სისხლის სამართლის კოდექსი კი არა სჯის, (დამახინჯებულია) არამედ იცავს რესპუბლიკას სოციალურ საშიშ ელემენტებისაგან.

კრილენკო მოითხოვს სასჯელის უდიდეს ზომას პირველი ჯგუფის ყველა ბრალდებულთათვის ბერნის, სდომინის და მარგომეკის გამოკლებით.

„ჩვენი მიზანია, ამბობს კრილენკო, ტრიბუნალის მიზანია პირველ ყოვლისა დასვას საკითხი ამ პირთა საშიშროების შესახებ, რესპუბლიკისათვის ტრიბუნალი არის მუშათა კლასის კლასიური ბრძოლის ორგანო, რომელიც მიმართულია პროლეტარიატის მტრების წინააღმდეგ. ამიტომ, მე ვფიქრობ, რომ სასჯელის ზომის საკითხის დასმის დროს, გარდა მათისა, ვინც მე გამოვყავი, შესაძლოა მხოლოდ დახვრეტის მისჯა ყველა იმ დანაშაულობისათვის, იმ სისხლისათვის, იმ საშიხელებისა და მთელ იმ ტანჯვა ვაებისათვის, რომელიც ჩვენ ამ ხუთი წლის განმავლობაში განვიცადეთ და რომელიც დაეტეხა თავს რესპუბლიკის იმ პირებმა, რომელთაც აქ განაცხადეს, რომ ისინი მომავალშიაც არ დაანებებენ თავს მთელი თავისი ფიზიკური და გონებრივი ძალები მოახმარონიმას, რომ მომავალშიაც მიაყენონ ზიანი ჩვენ საქმეს, რისთვისაც ჩვენ ვიბრძვით 5 წლის განმავლობაში. ჩვენ ტანჯვით მოვიპოვეთ უფლება ჩვენი მტრებისაგან თავდაცვისა—ათავებს კრილენკო მთელი დარბაზი ხანგრძლივი ტაშით შეხვდა.

კრილენკოს სიტყვა გაგრძელდა 16 საათი და დამთავრდა ღამის 2 საათზე 29 ივლისს.

31 ივლისის სხდომაზე გენდელმანი იწყებს სიტყვას (გამოტოვებულია) ამ პროცესის პოლიტიკურ მნიშვნელობის გამოსარკვევად. ის ამბობს, რომ ამ პროცესით კომუნისტების პარტიას სურს დამტკიცოს, რომ კომუნისტები არიან ნამდვილი რევოლიუციონერები. გენდელმანი ფიქრობს, რომ პროცესი გამოიგონეს ხელოლდ იმისათვის, რომ კომუნისტებმა იციან, რომ საბჭოთი ხელისუფლების ყველაზე უფრო საშიში მოწინააღმდეგე არის ესერების პარტია და არა ბუმამულეები და ბურჟუები.

შემდეგ გენდელმანი გადადის მხილებათა განხილვაზე, რომელიც წარმოადგინეს და სახელმწიფო ბრალმდებლებმა ბრალდებულთა წინააღმდეგ. გენდელმანი იწყებს ტერორისტულ აქტებიდან და ამტკიცებს წინანდებურად, რომ ესერების ბის პარტია ტერორის წინააღმდეგი იყო, გენდელმანი უარყოფს ტერორისტიულ აქტის მოწყობას სახალხო კომისართა საბჭოს მატარებლის წინააღმდეგ და გამოგონებულ ამბად სთვლის ლენინზე პირველ თავდასხმას, სცდილობს რა ძველი ვექილის ფანდებით გაამართლოს მოწმეთა ჩვენება, ის უარყოფს პარტიის განაწილებას და ცეკას წევრთა სანქციას ვოლოდარსკის მკვლელობაში და ლენინზე თავდასხმის მოწყობაში. გენდელმანს მოჰყავს ის მოსაზრება, რომ ვითომ კონსპლიოვმა და ეფიმოვმა ლენინზე თავდასხმის სახით, მოაწყეს საქორწილო მოგზაურობა მოსკოვში. გენდელმანს ეჭვი ეპარება, რომ ასეთ პირობებში შესაძლებელი იქნებოდა საწამლავი „აჯარარეს“ მიღება. გენდელმანი ამტკიცებს, რომ ესერების პარტიული წრეები არა თუ არ „წყობდნ“ წინაძმდოლთა წინააღმდეგ დამოუკიდებელ ტერორისტულ აქტებს, არამედ აკავებენ მუშათა მასებს ბოლშევიკურ წინაძმდოლებისადმი თვით გასამართლების („სამოსუდით“) წინააღმდეგ. საგულებით კომიკურია გენდელმანის განცხადება, რომელიც ამტკიცებს, რომ ვითომ ესერები იცავდენ საბჭოთა წინაძმდოლებს გაფფურებულ მუშების თავდასხმისაგან. ეხება რა მთელ იმ პერიოდს, რომელშიაც მოხდა ვოლოდარსკის მკვლელობა, გენდელმანი ამტკიცებს, რომ არავითარი სპეციალური ორგანიზაცია ამ მკვლელობის მოსახდენად არ არსებობდა, ახლოდ იყვნენ სერგეევი, სემენოვი და სხვა „დრეჭნიკები“. მიუხედავად ყველა ბრალდებულ მებრძოლთა ჩვენებების სრული თანხმობისა, გენდელმანი უარს ყოფს იმაზე, რომ ის განზრახ აბნევს პროცესში მონაწილეებს. გენდელმანი უარყოფს ამითვე იმას, რომ ესერების პარტიას არავითარი დამოკიდებულება არ ქონდა ურიცკ თავდასხმის მოწყობასთან.

უარყოფს რა შემდეგ ლენინზე თავდასხმას გენდელმანი ეჭვიანობს და უარყოფს სანქციას, რომელიც მისცა დონსკოიმ კაპლამს და აცხადებს, რომ ესერების პარტია ფიქროდა, რომ კეჯნი აკეთებდა მეტად ეჭვიშეულოვან საქმეს რევოლიუციის თვალსაზრისით.

ტიმოფეევი იწყებს თავის სიტყვას კატეგორიული განცხადებით, რომ ბრალდებულებს არა აქვთ განზრახვა არც მოინანიონ და არც უარყონ თავიანთი მოქმედება. „თქვენის თვალსაზრისით ამბობს ტიმოფეევი, ჩვენ ვართ მოუნანიებელი დამანაშაულენი

დიმიტრიევის სიტყვა ეხება ესერების პარტიის ურთიერთობას უცხოეთის სახელმწიფოებთან, ტიმოფეევი ამტკიცებს, რომ ურთიერთობა იყო, მაგრამ არა იმ პირებთან და იმ მიზნებით, რომლის შესახებაც აქ ბრალდებული ლაპარაკობდა. „ჩვენი დამოკიდებულება დესანტთან და მოკავშირეთა დამოკიდებულება სულ სხვა და სხვა იყო, მოკავშირეებს უნდოდათ დესანტი და საოკუპაციო ბატალიონი, ესერები მოითხოვდენ დესანტის დახმარებას და გაანმტკიცების მიზნით.

შემდეგ ტიმოფეევი ამტკიცებს, რომ მოკავშირეებისაგან ესერების პარტიას ფული არ აუღია არც მოსკოვში, არც კიევში და არც მოკავშირეებთან არავითარი შეთანხმება საბჭოთა ხელისუფლების წინააღმდეგ ბრძოლის საწარმოებლად მას არ დაუთმია. ეხება რა ადმოსავლეთის ფრონტს, რომელიც ვითომც და მმართული იყო „გენერალების წინააღმდეგ, ტიმოფეევი აცხადებს, რომ ფრონტის (დამახინჯებულია) არ აძლევდა საშუალებას საბჭოთა ხელისუფლებას დაებრუნებია გერმანიისთვის სამხედრო ტყვეები, რომელნიც ვოლგის ბხრეში იმყოფებოდენ, რასაც გერმანიისთვის უდიდესი მნიშვნელობა ჰქონდა.

ტიმოფეევი ამბობს, რომ როგორც კი ომი გათავდა, ესერებმა გაბედეს პროტესტი განაცხადეს ინტერვენციის წინააღმდეგ, რაც აღნიშნული იყო პარტიის ყრილობაზე. სანამ ბრძოლა სწარმოებდა, ესერებმა გადასწყვიტეს შეედგინათ საკუთარი ხელისუფლება. ისინი პროტესტს აცხადებდენ საზღვარ-გარეთ საბჭოთა ხელისუფლების აღიარების წინააღმდეგ. მაგრამ, როდესაც საბჭოთა ხელისუფლება ფაქტურად გახდა სრულიად რუსეთის ხელისუფლებად, ესერებმა მხარი დაუჭირეს მის ცნობას, ეხლაც არიან მომხრე საბჭოთა ხელისუფლების აღიარებისა არა მარტო დეფექტი, არამედ დე—იურეც.

ეს განცხადება დიამეტრალურად ეწინააღმდეგება ადმინისტრატიულ ცენტრის მთელ მუშაობას და იმ დებულებებს, რომელსაც თავის წერილებში განვითარებს ჩერნოვი საზღვარგარეთ.

ეხება რა ადმინისტრატიულ ცენტრის მუშაობას, ტიმოფეევი აცხადებს, რომ (გამოტოვებულია).

სიტყვის დასასრულში ტიმოფეევი ეკამათება ბოლშევიკებს და აცხადებს; ჩვენ ერთი გზა არა გვაქვს, ჩვენ დავრჩებით მათთან, ვისაც თქვენ სოციალგამყიდველებს უწოდებთ.

1 აგვისტოს დილის სხდომაზე გოცი ეხება რა იმ საკითხებს, რომელიც დაკავშირებულია სამოქალაქო ომის დასაწყისთან, არ უარყოფს იმას, რომ ოქტომბრის გადატრიალების მიზნებს იზიარებდენ მშრომელთა ყველა მასები, რომ ესერების პარტიის მეორე ყრილობამ დადასტურა ეს გადატრიალება. გოცი ადიარებს, რომ ყრილობა იძულებული იყო გაქცეულიყო, რადგან გადატრიალება მოხდარი ფაქტი იყო. „ოქტომბრის გადატრიალებისას, ამბობს გოცი, ესერების პარტიის წინაშე არა ერთხელ რადგა საკითხი თებერვლის რევოლიუციის მონაპოვართა დაცვის შესახებ, ესერები აშკარად ებრძოდენ ბოლშევიკებს. ცეკამ მომანდო მე მომეწყო შეიარაღებული ძალა ბოლშევიკების წინააღმდეგ, თუ რომ ამ ბრძოლის წარმოება ძოგვიხდა სამშობლოს და რევოლიუციის დაცვის დროშის ქვეშ, ეს ნოსდა არა იმიტომ, რომ ესერებს უნდოდათ შირმა ჩამოეფარებინათ პარტიისათვის და დაემალათ თვისი მონაწილეობა ბოლშევიკების წინააღმდეგ წარმოებულ ბრძოლაში, არამედ იმიტომ, რომ თავდაცვის კომიტეტი იყო „უფრო ძლიერი და ფართო ორგანიზაცია“, ვინაიდან მასში შედიოდენ ყველა დემოკრატიული პარტიები და ხოლოდ ამ დროშის ქვეშ შეიძლებოდა უფრო ადვილად მიგვეღწია გამარჯვებამდე.

შემდეგ გოცი ლაპარაკობს იუნკრების აჯანყების შესახებ, რომელსაც ის თავისებურად აშუქებს და ბოლოს გადადის შეიარაღებულ გამოსვლებზე „უჩრედილების“ დასაცავად. გოცი ამტკიცებს, რომ გამოსვლა არ მოხერხდა ხოლოდ იმიტომ, რომ ესერებს არ ყოვდათ საკმაო ძალები. დემონსტრაცია იყო არა შეიარაღებული, რადგან ესერების შეიარაღებული ძალები არ გამოსულან. გოცი 5 იანვარს სთვლის ბოლშევიკების ტაქტიკის შეცვლის დღეთ.

შემდეგ გოცი ჩერდება ხალხის ბატონობის უპირატესობაზე პროლეტარიატის დიქტატურის წინაშე.

გადადის რა ესერების საბჭოთა მუშაობის დახასიათებაზე, გოცი აღნიშნავს, რომ ამ მუშაობის მიზანი იყო მხოლოდ ძალების დაგროვება. ეს გაგრძელდა, მისი აზრით პარტიის მე-8 ყრილობამდე. ხოლოდ მე-8 ყრილობამ დადგინა ხელახლა სცადონ შეიარაღებული ბრძოლა ბოლშევიკების წინააღმდეგ.

ესერების დამარცხების მიზეზად გოცს მიაჩნია წითელ არმიის და საბჭოთა რესპუბლიკის დაცვის სხვა ორგანოების ჩქარი ორგანიზაცია.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

სამარის ფრონტზე დამარცხების შემდეგ, ესერების პარტია იძულებული იყო დაეწყო ბრძოლა რეაქციის წინააღმდეგ, რომელიც მაშინ დიდ საფრთხეს წარმოადგენდა. ამიტომ იყო, რომ ესერების პარტიამ უარი სთქვა ბოლშევიკების წინააღმდეგ შეიარაღებულ ბრძოლაზე და გადასწყვიტა ეწარმოებინა პოლიტიკური ბრძოლა.

ეკმაყოფილება რა სიტყვის დასასრულში პოკროვსკის, გოცი ჩერდება პოკროვსკის სიტყვის დასკვნაზე, რომელიც მოითხოვდა ტრიბუნალისაგან ესერების ბურჟუაზიულ და რეაქციონურ პარტიად აღიარებად. გოცი გაიძახის „ჩვენ ვიყავით და დავრჩებით კიდეც სოციალისტებად. შემდეგშიაც ჩვენ ვიმუშავებთ ისევე, როგორც ვმუშაობდით დღემდე“.

თავის ვრცელ სიტყვაში ესერების პარტიის იდეოლოგიის შესახებ რატნერი ლაპარაკობს იმის შესახებ, თუ როგორ ესმის ესერების პარტიას მეცნიერული სოციალიზმი და რაში სცდება იგი რატნერი სცდილობს დაამტკიცოს, რომ ესერების პარტია არასოდეს არ ყოფილა წვრილი ბურჟუაზიული პარტია, არასოდეს არ ყოფილა ოპორტიუნისტული. რატნერი არ უარყოფს, რომ პარტიის შიგნით მუდამ იყო მოწინააღმდეგე მიმდინარეობა.

გვეუბნება რატნერი ამბობს, რომ ოქტომბრის გადატრიალება მოხდა პროლეტარულ მასების მოხებით ის აღიარებს, რომ თანდათანობით სხვა და სხვა ადგილებში მასები გადადიოდენ ბოლშევიკების მხარეზე.

ეხება რა ბრესტის ხელშეკრულებას რატნერი აკეთებს დასკვნას (გამოტოვებულია).

რატნერის შემდეგ გამოდის ბრალდებული რაკოვი, რომელიც თავის სიტყვაში ეხება უმთავრესად ესერების პარტიის მოღვაწეობას განპირა ადგილებში. რაკოვი აღიარებს ესერებს პარტიის სიზანტეს ძირითად კანონების გამოქვეყნებაში და ხსნის ამას რეფორმების გატარების სურვილით.

რაკოვი ამტკიცებს, რომ სამარის ფრონტი შეიქმნა არა შეთქმულობის ტაქტიკის ნიადაგზე არამედ მასების სტიქიური მოძრაობის გამო. რაკოვი პოკროვსკის მტკიცების წინააღმდეგ აცხადებს, რომ „უჩრედილკის“ კომიტეტი ეყრდნობოდა იმ გლეხების მუშაობაზე, რომელნიც უწევდენ მას სრულ დახმარებას. „კომუჩის“ ფინანსიური საბჭო მართალია შესდგებოდა ბურჟუაზიის წარმომადგენლობისაგან, მაგრამ ეს კი ძეტიც იყო მხოლოდ სათათბირო ორგანო, რაკოვი უარყოფს „კომუჩის“ მიერ მიწაზე კერძო საკუთრების აღდგენის ცდას, ის აგრეთვე უარყოფს „კომუჩის“ ტერიტორიაზე მუშა ხალხის დევნას.

გერმანიის ამბები

გერმანიის ნოტა.

ნაუენი. 2 აგვისტ. გერმანიის ნოტაში, რომელიც გაეგზავნა სფრანგეთს პუანკარეს ნოტის საპასუხოდ გადასახადების შესახებ, ნათქვამია, რომ მუქარის პოლიტიკა არის არა აღმშენებლობითი, არამედ დანგრევის პოლიტიკა. ნოტაში აღნიშნულია რომ შეთანხმება დადებული იყო ყველა მოკავშირეებთან და ამიტომ გერმანია პროტესტს აცხადებს საფრანგეთის ულტიმატუმის წინააღმდეგ დასკვნაში ნათქვამია, რომ გერმანია არ მოითხოვს დეტინებით გადასახადის საერთო ჯამის შემცირებას, არამედ ითხოვს მხოლოდ გადასახადის ვადის გაგრძელებას. ნოტაში აღნიშნულია აგრეთვე, რომ საფრანგეთის ტაქტიკამ იმ ზომამდე დასცა გერმანიის მარკის კურსი, რომ ოქროს მარკა დირს 116 ქაღალდის მარკად.

პრესის აზრი.

ნაუენი. 2 აგვისტ. გერმანიის პრესა იწონებს მთავრობის თვალსაზრისს და ამბობს, რომ ასეთივე მდგომარეობა უნდა შეიქმნეს ნახშირის მიწოდების საკითხშიაც, რომელიც აგრეთვე არ არის გადაწყვეტილი ეს საკითხი ძალიან შეიცვლება პუანკარეს მიერ ლლოიდ ჯორჯის მოწვევის შემდეგ, რომელიც უნდა მოხდეს ლონდონში 7 აგვისტოს, სადაც ისინი შეხვდებიან იტალიის და ბელგიის წარმომადგენლებს, ამ შეხვედრის მიზანია საბოლოოდ განსაზღვრონ ვადა და პირობები გერმანიის მორატორიუმისა.

გერმანიის პასუხი

ბორდო, 2 აგვისტო. გერმანიის პასუხი გადასახადების შესახებ დღეს წარედგინება საფრანგეთის მთავრობას. პასუხი უარყოფითია მთავარ მუხლებში. გერმანიის მთავრობა აცხადებს, რომ კომპენსაციის საკითხები არ შეიძლება გამოყოფილ იქნეს საკონტრიბუციო საკითხისაგან. მთავრობა მიუთითებს უნუგეშო ფინანსიურ მდგომარეობაზე, რომელიც გამოწვეულია მარკის კურსის დაცემით, რაც შეუძლებლად ხდის ყოველ თვიურად ორ მილ. გირ. სტერ. გადახდას.

საღრეიზო საკითხები

3.

წინა წერილებიდან ჩვენ უკვე დავინახეთ, რომ ამიერ-კავკასიის ფედერალური რესპუბლიკა, იმ დადგენილებისა და შეთანხმების მიხედვით, რომელიც გამოქონდათ სათანადო ყრილობებზე და ორგანიზაციებში, ცნობილი უნდა იქმნეს როგორც დამოუკიდებელი ერთეული და ამიერ-კავკასიის ფარგლებში სხვას, გარეშე ძალას არავითარი სახელმწიფოებრივი სუვერენიტეტის უფლებები არ უნდა ჰქონდეს. ფაქტიურად ეს ასე არ არის და ჩვენში საქმე გვაქვს ძირითად წინააღმდეგობასთან. როგორც ვამბობდით ამიერ-კავკასიის ფარგლებში ხელისუფლების მატარებლის როლში გამოდის უკვე სამი ალა: ცალკე რესპუბლიკები, ფედერალური საბჭო და საბჭოთა რუსეთი: ფედერალიზმის პრინციპებისა და კონსტრუქციის მიხედვით საგანგებო დასაშვებია პირველი ორი ხელისუფლების არსებობა: ამიერ კავკასიაში სამი მეზობელი ერი მოსახლეობს, რომელთა აღმასკომებიდან გამოყოფილია ფედერალური საბჭო და კონსტიტუციაც ამ ორი ელემენტის,—ცალკე რესპუბლიკებისა და ფედერალური საბჭოს კომპენტენციებისა და უფლებებს საზღვრავს და გარკვეულს ფორმებში აყალიბებს. ამ ორი ხელისუფლების არსებობა თავის განსაზღვრულ ფარგლებში მისაღები და დასაშვებია. და მას არ უარყოფს ფედერალიზმის პრინციპი.

მაგრამ სრულიად გაუგებარი ხდება, როდესაც ამ უფლებების გამიჯვნის დროს ერევა საბჭოთა რუსეთი და ისიც ხელისუფლების როლში გამოდის. როგორც ვიცით საბჭოთა რუსეთი ამ შემთხვევაში გარეშე პირია, იგი არ შედის ამიერ-კავკასიის ფედერაციაში, როგორც მისი შემადგენელი ელემენტი და ამიტომ იგი მოკლებული არის ყოველგვარ მოვალეობასა და უფლებებს ხელისუფლების განხორციელების საქმეში. საბჭოთა რუსეთი ამიერ-კავკასიის ფედერაციაში რომც შედიოდეს, მაშინაც დაუშვებელი და მიუღებელი იქნებოდა ასეთი მდგომარეობის შექმნა, რადგან ფედერალიზმის პრინციპმა, თეორიამ, პრაქტიკამ და ისტორიამ არიცის ასეთი რამ და საბჭოთა რუსეთიც იმ მდგომარეობაში უნდა ჩამდგარიყო, რა მდგომარეობაშიაც იმყოფებიან ამიერ-კავკასიის სხვა რესპუბლიკები. ფედერალიზმის პრინციპით განსაკუთრებული მდგომარეობის შექმნა, რომელიმე ხელისუფლებისათვის და ისიც ისეთისათვის, რომელიც გარეშე ელემენტია, ყოველად მიუღებელი და აბსურდია ასეთს იურიდიულს აბსურდს ვერ დაუშვებს ვერც საბჭოთა ფედერალიზმის პრინციპი.

ამდენ ხანს ჩვენ უფრო ზოგადათ ვლაპარაკობდით და ფაქტებს ნაკლებად შევეხეთ. შევეხოთ. შევეცადოთ ახლა რამოდენიმედ ფაქტებიც ავამეტყველოდ და მისი მიხედვით გავაკეთოთ შესაფერისი პოლიტიკური დასკვნები. ბოლოს და ბოლოს ფაქტებს აქვს გადამწყვეტი მნიშვნელობა და მისი შესწავლისა და გამორკვევით ხდება შესაფერისი გეზის გამომუშავებაც.

ჩვენ არ გვინდა მხედველობიდან გაუშვათ ერთი დიდი გარემოება, რომელიც აუცილებლად უნდა აღინიშნოს და რომელიც აუცილებლად ანორმალურ მდგომარეობად უნდა ჩაითვალოს. ამ ფაქტს აქვს უცილებელი კავშირი იმ არევ-დარევასთან, რომლის შესახებ ჩვენ ზევით გვქონდა საუბარი და ცოტა ქვევითაც შეგვცდებით უფრო ვრცლად გავაშუქოთ იგი ფაქტებით.

ამას წინად ჩვენს გაზეთსა და „ზარია ვოსტოკას“ შორის კამათი იყო იმის შესახებ, რომ ამიერ-კავკასიის ფედერალური კავშირის ორგანოს რუსეთის კომპარტიის „ზაკრაიკომი“ განაგებს და ხელმძღვანელობს. ჩვენ ეს გარემოება არ მივიმჩნიეთ ნორმალურად და აღნიშნეთ, რომ შეუძლებელი არის რომელიმე სახელმწიფოში სხვა სახელმწიფოს პარტია ხელმძღვანელობდეს ოფიციალურს ორგანოს. გაზეთმა ეს ჩვენი შეხედულება ნაციონალისტურად მიანათლა და ვრცელი მსჯელობა გაბა კომპარტიების იდეურ ნათესაობის შესახებ, გარდა ამ დებულების მეტი არავითარი მოსაზრება არ იყო წამოყენებული იმ ანორმალურ მდგომარეობის გასამართლებლად, რომელზედაც ჩვენ მიუთითებდით პატივცემულ ორგანოს. ჩვენ სიამოვნებით შეგვიძლია დავეთანხმოთ გაზეთს იმაში, რომ კომპარტიებს შორის სრული იდენტოვობა არის პროგრამისა და ლოზუნგების მიხედვით, მაგრამ აქედან სრულებით არ გამომდინარეობს ის, რომ უცხო ქვეყნის კომპარტია ჩვენს ოჯახში მოვიდეს და თავის გემოზე მოაწყოს იგი. ასეთი ფაქტი ორ რასმეს გამოხატავდა ალბად: 1) ადგილობრივი კომპარტიის ჩამორჩენილობასა და უძლურებას, მაგრამ, როგორც ვიცით, ამ პარტიას საკმაოდ მოზრდილი კადრი პოლიტიკური ხელმძღვანელებისა ყავს ამიერ-კავკასიაში და მას თავისუფლად შეუძლია თავის ოჯახში თავისი ძალებით გაუძღვეს საქმეებს. შეუძლებელია აგრეთვე უნდომლობის შესახებაც ეჭვი არ დაგებადოს. მეორეს მხრივ, უცხო ქვეყნის პარტიის კომიტეტი მოკლებული ადგილობრივ პირობებისა და გარემოების ცოდნას, მართლაც შეიქმნება ბიუროკრატიულ აპარატთ, ჩვენი ცხოვრების ვითარებიდან მოწყვეტილ დაწესებულებათ. ასეთს აპარატს, რომელსაც არაფერი ერთებს ჩვენ ცხოვრებასთან გარდა კეთილი სურვილისა და მეგობრული ზრახვების, დიდი სარგებლობის მოტანა არ შეუძლია. და სწორედ არა მარტო გაზ. „ზარია ვოსტოკას“, არამედ მთელს ამიერ კავკასიის საქმეებსაც უცხო პარტიის ადგილობრივი კომიტეტები გაგებს და მისი დირექტივებით მუშავდება ყოველგვარი სამოქმედო გეგმები. როგორც ავღნიშნეთ ეს მოვლენა არა ნორმალურია როგორც პრინციპიალურია, ისე ფაქტიური მდგომარეობის მიხედვითაც. შეუძლებელი და დაუშვებელია ჩვენი რესპუბლიკების საქმეები და ფედერაციის ბედი განაგონ და შინაარსი აძლიოს უცხო თუ გინდ მონათესავე სახელმწიფოს პოლიტიკურმა პარტიამ.

რასაკვირველია ამით ჩვენ არ გვინდა იმის თქმა, რომ ადგილობრივმა კომპარტიამ არ მიჰმართოს რჩევისა და დახმარებისათვის უფრო გამოცდილ კომპარტიებ, კომინტერნსა და მრავალ სხვას, მაგრამ ამ დახმარებასა და რჩევას თავის საზღვრები და ფარგლები აქვს და შეუძლებელი არის ასეთი რამეებისათვის ისინი ხელისუფლებისა და მმართველების ფუნქციებით აღჭურვოთ. რას იტყოდა გერმანიის კომპარტია, რომ გერმანიის საქმეების ხელმძღვანელობა და მესაქმეობა საფრანგეთის კომპარტიისათვის ჩაებარებინათ, ან საფრანგეთის—გერმანიის კომპარტიისათვის? ცხადია, რომ ასეთი რამ უდიდესი შეუფარაცხყოფა იქნებოდა ორივე ერის პარტიებისათვის და ისინი ამას არასოდეს არ დასთანხმდებოდნენ.

ვერ გაგვიგია, ის რაც დაუშვებელი და მიუღებელია კულტურულს ქვეყნებში, რატომ უნდა იყოს ჩვენში წასაბაძ მაგალითად?

უცხოეთი

ინგლისის პრესის უკმაყოფილება

ნაუენი, 2 აგვისტო. გაზეთ „დეილი ტელეგრაფის“ აზრით პუანკარეს ნოტა გერმანიისადმი იწვევს კრიტიკულ მდგომარეობას და საფრანგეთისადმი მუდამ ასეთივე დამოკიდებულება დარჩება, სანამ საფრანგეთი იმოქმედებს მოკავშირეთა თანხმობის გარეშე.

ვანდერლიპის აზრი

ნაუენი, 2 აგვისტო. გაეცნო რა გერმანიის მდგომარეობას ვანდერლიპი შეერთებულ შტატებში გაგზავნილ დეპეშაში აღნიშნავს მიუკილებელ საჭიროებას, რათა ამერიკაში გაჭექებულ იქნეს ყოველ მხრივ ევროპის მდგომარეობა. ვანდერლიპი ამბობს, რომ ვერსალის ხელშეკრულება უარყოფს სამართლიანობას და გმობს იდეას რის შესახებაც ოცნებობდა ვილსონი. ვერსალის ხელშეკრულება სპობს შესაძლებლობას ქვეყნების ძიერ ერთმანეთის გაგებისას, რაც საშინელ საფრთხეს ამზადებს ჩ სახელდობრ საშინელ ეკონომიურ კრიზისთან აუცილებელ და როგორ დაახლოვებას ვანდერლიპის აზრით გერმანიის მდგომარეობის გამოსწორება, შეიძლება ხუთ ან ორი წლის მორატორიუმის საშუალებით.

ედიხონის განცხადება

ბორდო, 2 აგვისტო. გაზ. „ექსელსიორში“ დაბეჭდილია ედისონის განცხადება, რომელშიაც ნათქვამია, რომ მაინ იტკი ეჭვდება იმაში, რომ მომავალში ომი არ იქნება, მაგრამ მას აუცილებლად მიაჩნია დაუმტკიცოს გერმანიას, რომ მისი ოცნება მევახშის შესახებ უაზრობაა.

მოკავშირეთა მდგომარეობა

ბორდო, 2 აგვისტო. ბერლინის ოფიციალურ წრეებში ფიქრობენ, რომ შეერთებული შტატები, ინგლისი და ბელგია ხელს შეუშლიან საფრანგეთს, მიმართოს რეპრესიებს.

ახალი კაბინეთი

რომი, 2 აგვისტო. ფაქტამ შეადგინა ახალი კაბინეთი იმავე პირთა შემადგენლობით გარდა სახელმწიფო მინისტრისა (დი-სკალეის მაგიერ—სალანდრა) ფინანსთა მინისტრისა (პიანსის მაგიერ—კარტორე), განთავისუფლებულ ადგილების მინისტრისა (ავერარის მაგიერ—ლუჩიანი) და იუსტიციის მინისტრისა (რენის მაგიერ—ალეტრისი) ფაქტამ შეინარჩუნა მინისტრთა საბჭოში უპორტფელოთ წარმომადგენლობის უფლება. შინაგან საქმეთა მინისტრათ დანიშნულია სეფა-ტორი ტადენი. დღეს მინისტრებმა მიიღეს ფიცი.

ფაშისტების მუქარა

ნაუენი, 2 აგვისტო. ფაშისტებმა გაანაცხადეს, რომ თუ საერთო გაფიცვა, რომელიც გამოცხადდა სოციალისტების მიერ ორშაბათს, არ შესწყდა 48 საათის განმავლობაში, მაშინ ფაშისტები ძალით შესწყვეტენ ამას.

ესეც მუშათა კავშირები.

ნაუენი. 2 აგვისტო. კათოლიკურმა პროფკავშირებმა უარი განაცხადეს გაფიცვებში მონაწილეობის მიღებაზე, რადგან ამ გაფიცვებს ისინი კლასიურად სთვლიან.

საერთო გაფიცვა.

ბორდო. 2 აგვისტო. გაფიცვას ჯერ საყოველთაო ხასიათი არ მიუღია. საზოგადოებრივი დაწესებულებები მუშაობენ. ტრამვაი დადის, თუმცა შტატი მეტად შემცირებულია. მატარებლებს იცავენ ჯარები და ფაშისტები. გაზეთები არ გამოსულა. გაფიცვა ვერ მოეწყო ვენეციაში, ხოლო ფლორენციაში ჯერ კიდევ გამოცხადებული არ არის.

შანცერი.

ბორდო. 2 აგვისტო. გაზეთები იტყობინებიან, რომ შანცერი დარჩება გარეშე საქმეთა მინისტრის თანამდებობაზე.

ინგლისი იარაღს იხსამს.

ბორდო. 2 აგვისტო. გაზ. „დეილი მეილის“ ცნობით, იმპერიის თავდაცვის კომიტეტმა ლონდონში დაადგინა ითხოვოს ჰაეროპლანების 15—20 ესკადრონის შედგენა.

საბერძნეთი და კონსტანტინოპოლი

ნაუენი. 2 აგვ. საბერძნეთის გარეშე საქმეთა მინისტრმა მალტაციიმ ერთხელ კიდევ დაადასტურა, რომ საბერძნეთის ჯარები, რომელნიც თავმოყრილნი ჩატალჯის ხაზთან, არ გადალახავენ ნეიტრალურ ზონის საზღვარს მოკავშირეთა თანხმობის გარეშე.

ლონდონში აღმოსავლეთის საკითხს დამშვიდებით უცქერიან და საბერძნეთის მუქარა არავითარ პესიმიზმს არ იწვევს.

ბორდო. 2 აგვ. ბერძნული გაზეთები ფიქრობენ, რომ საბერძნეთის მიერ დაკავებული პოზიცია გაელვებას მოახდენს კაბინეთის მდგომარეობაზე, რომელმაც თავს იდვა ინიციატივა კონსტანტინოპოლის წინააღმდეგ მოქმედების. ლონდონის კაბინეთი წინადადებას აძლევს მოკავშირეების კაბინეთებს დასდონ შეთანხმება, [illegible] ... ტინოპოლ[illegible] ... ბი [illegible] ... ჩქარა კონსტანტინოპოლ[illegible] ... იქნება მაშველი ჯარები.

პორტამ მიიღო მოკავშირეებისაგან რწმუნება შესახებ იმისა, რომ ისინ[illegible] დაიკავებენ ოკუპაციით დაკავებულ [illegible] რიტორიის ნეიტრალობას.

— საფრანგეთის, ინგლისის და იტ[illegible] ლიის წარმომადგენლებმა ათინაში [illegible] დასცეს მალტაციის თავიანთ მთავრ[illegible] ბების ერთნაირი ხასიათის განცხადებ[illegible] რომელიც კონსტანტინეპოლს ეხება. [illegible] ნცხადებაში ნათქვამია, რომ მოკავ[illegible] რეების ჯარები წინააღმდეგობას გ[illegible] წევენ ბერძნებს, თუ რომ უკანასკნელ[illegible] ბმა გადალახეს საზღვარი და დაიწყ[illegible] მოქმედება კონსტანტინოპოლის წინ[illegible] ალმდეგ.

— კონსტანტინე მერვე თავმჯდომ[illegible] რეობდა მინისტრთა საბჭოს ხანგრძლ[illegible] სხდომას ათინაში.

— მოკავშირე სახელმწიფოების უ[illegible] ლესი კომისრები კონსტანტინოპოლ[illegible] განაგრძობენ იმ ზომების განხილვ[illegible] რომელიც საჭიროა მიღებულ იქნეს ბ[illegible] რძნების ჯარების კონსტანტინოპოლ[illegible] შემოტევის დროს.

ბალფურის ნოტა.

ნაუენი. 2 აგვისტო. ბალფურმა [illegible] მართა ციტრაულიარული ნოტით ყველ[illegible] სახელმწიფოებს მათ შორის შეერთ[illegible] ბულ შტატებსაც. ამ ნოტაში ბალფ[illegible] რი აცხადებს, რომ ის თანხები, [illegible] მელიც დიდ ბრიტანეთმა უნდა მიიღ[illegible] ევროპის სახელმწიფოებისაგან [illegible] პრაქტიკული და არც ბორალური [illegible] თვალსაზრისით არ შეიძლება განხ[illegible] ლულ იქნეს გარეშე ბრიტანეთის იმ ს[illegible] ხელმრო ვალებისა, რომელიც მან [illegible] შეერთებულ შტატებისაგან.

ირლანდიაში.

ნაუენი. 2 აგვისტო მთავრობის ჯ[illegible] რებმა დაიკავეს ტიპერეი და ტაკ[illegible] წაიყვანეს დევალერას მდივანი.

ბორდო. 2 აგვისტო. მთავრობის ჯ[illegible] რებმა აღკა ზემოარტაკეს კორკს. კი[illegible] მალუკის დაცემა აუცილებელია. დე[illegible] ლერას ბდივანი გაბრი ბოლენტი მ[illegible] მედ დაიკრა დუბლინის მახლობლად.

გონკონგში.

ნაუენი, 2 აგვისტო. გონკონგში ცეცხ[illegible] ლის გაჩენისაგან განადგურებული [illegible] რამდენიმე ევროპიული სავაჭრო სახლ[illegible] ზარალი დიდია.

მაგრამ თუ ამ ფაქტს პოლიტიკურად [illegible] შეეფასებით და შესაფერის დასკვნებ[illegible] გაუკეთებთ, უნდა გარკვევით ავღნ[illegible] ნოთ, რომ ეს აშკარა ჩარევა არის ჩვენ[illegible] შინაურს საქმეებში. ფაქტი რუსეთ[illegible] კომპარტიის ადგილობრივ მმართველ[illegible] ბის ხელმძღვანელობის გარკვევით ჩვ[illegible] უბნება ჩვენს, რომ საბჭოთა რუსეთ[illegible] მთავრობა განსაკუთრებულ პოლიტიკ[illegible] გამოდის ამიერ კავკასიაში და მან [illegible] მიითვისა ხელისუფლების ფუნქციებ[illegible] სხვანაირად ახსნა ამ მოვლენისა [illegible] ლად შეუძლებელია; ფაქტის ობიექტურ[illegible] შეფასებიდან ჩვენ ასეთი პოლიტიკურ[illegible] დასკვნები უნდა გამოვიტანოთ.

მაგრამ წავიდეთ ქვევით და ჩვენ [illegible] ვინახავთ ასეთს მომენტებს, რომელ[illegible] სკვსებით ნათელს ყოფს ამიერ-კავკასი[illegible] ფედერაციის მდგომარეობას.

ამიერ-კავკასიის ფედერაცია დამოუ[illegible] კიდებელი რესპუბლიკაა და ცხადია მ[illegible] ტერიტორიის ფარგლებში უნდა მოქმ[illegible] დებდეს ფედერალურ საბჭოსი და ცალ[illegible] კე რესპუბლიკების კანონი და გან[illegible] გულებანი. ამ დებულების წინააღმდ[illegible] შეუძლებელი არის რაიმეს თქ[illegible] პრინციპიალურად, მაგრამ მართლ[illegible] ასეთი პირობები არის შექმნილი ფ[illegible] ტიერად? ვინც ჩვენს ცხოვრებას დ[illegible] კვირვებია, დაგვეთ ნებმა რომ არა.

ჩვენ საკითხის ნათელ საყოფად [illegible] მაგალითს შევეხებით: ჩვენი რკინის გზ[illegible] ბისა და ფოსტა-ტელეგრაფის მდგომ[illegible] რეობას. პირველი მათგანის საკითხი შ[illegible] ვე გადაწყვეტილი არის და ყველამ ვ[illegible] ცით, თუ როგორს მდგომარეობაში ი[illegible] ყოფება ჩვენი რკინის გზა, მეორეს შ[illegible] სახებ ახლა მმუშავდება პროექტებ[illegible] საიდანაც გარკვევით მოსჩანს ტენდენ[illegible] ცია, რომ მასაც რკინის გზის მდგომ[illegible] რეობა მოელის.

რკინის გზის შესახებ თავის დრო[illegible] საკმაო წერილები დაიბეჭდა ჩვენს [illegible]

ტკინის გზელთა ვაფეცვები ამერიკაში.

ბორდო 2 აგვისტო. ჩიკაგოში ფიქრობენ, რომ პრეზიდენტ გარდინგის მეცალინეობით რკინის გზელთა გაფიცვების მოწესრიგების პირობები მიღებული იქნება.

ერთა ლიგაში.

ბორდო. 2 აგვისტო. ერთა ლიგის მუდმივმა სამანდატო კომისიამ აირჩია თავის თავმჯდომარეთ მარკიზ ტეოდოლი.

პუანკარე და ლლოიდ-ჯორჯი.

ნაუენი. 2 აგვისტო. ინგლისის მთავრობამ მიმართა პუანკარეს წინადადებით, ჩავიდეს ლონდონში 7 აგვისტოს. ამ დღისათვის იტალია და ბელგია გაგზავნიან ლონდონში თავიანთ წარმომადგენლებს.

კატასტროფა ლურდის მახლობლად.

ბორდო. 2 აგვისტო. სადგურ მუზანსა და უინკონტილის შუა ლურდის მახლობლად მოხდა ორი მატარებლის დაჯახება. მატარებლებს მიჰყავდა ლურდი მლოცველები ერთი მატარებელი დაეწია მეორეს და დაამსხვრია 2 ვაგონი დაჯახების შედეგი: მოკლულია 21 და დაჭრილია 22 კაცი. დაჭრილთა შორის არის მუელენის ეპისკოპოზი.

სტამბოლი და მოკავშირეთა ჯარები

მოსკოვი 2 აგვისტო. სტამბოლიდან მიღებულ ცნობების თანახმად, მოკავშირეთა საოკუპაციო ძალების მთავარსარდალმა უბრძანა სენეგალის საფრანგეთის ჯარებს გადავიდენ ჩატალჯის ხაზზე ბერძნების სტამბოლზე შემოტევისათვის წინააღმდეგობის გასაწევად.

ჰაიგაში

მოსკოვი 2 აგვისტო. ჰაგიდან ბუქარესტში ჩამოსულმა რუმინიის დელეგაციის წევრმა დიამანტიმ აღნიშნა მოკავშირეთა სრული ერთსულოვნება, რომელიც მათ გამოიჩინეს კონფერენციაზე.

დიამანტიმ აღნიშნა ის დიდი დიპლომატიური ხელოვნი, რომელიც ლიტვინოვმა გამოიჩინა კონფერენციის უკანასკნელ სხდომაზე. დიამანტის აზრით კონფერენციის შედეგები უხაყოფო არ იქნება.

პრესა ბერძნების განზრახვის შესახებ

მოსკოვი 2 აგვისტო. საფრანგეთის პრესა იხილავს რა ბერძნების განზრახვას სტამბოლის დაკავების შესახებ, აღნიშნავს, რომ თუ ვ ნიცობა საბერძნეთი შეეცდება ამ ცდის განხორციელებას, ის დაკარგავს მოკავშირე სახელმწიფოების კეთილგანწყობილებას და საბას მისცემა ქემალისტებს აწარმოონ სტამბოლზე შემოტევა.

— ინგლისის პრესა ერთსულოვნათ ამბობს საბერძნეთის განზრახვას სტამბოლის დაკავებისას, გაზ. „ტაიმსი“ გამოსთქვამს იმედს, რომ საბერძნეთი არ გამოიჩენს ისეთ უაზრობას, რომ მოკავშირეთა სურვილის წინააღმდეგ გადალახოს ჩატალჯის ხაზი.

მოსკოვი. 2 აგვ. პოლონეთის სეიმმა მესამე წაკითხვის შემდეგ მიიღო ახალი საარჩევნო კანონი. ეს კანონი განსაკუთრებით არ არის სასურველი ნაციონალურ უმცირესობისათვის.

იტალიის კაბინეტის კრიზისის გამო

ლონდონი. 2 აგვ. იტალიის კაბინეტის კრიზისი ჯერ კიდევ არ არის დამთავრებული. მეფემ ორშაბათს მიიღო ფაქტა, რომელსაც ჯერ კიდევ პასუხი არ მიუცია.

რომი. 1 აგვ. დეპუტატი ტურატი მიიღო მეფემ შაბათს. ტურატიმ გააცნო მეფეს სოციალისტური ჯგუფის თვალსაზრისი, სამინისტრო კრიზისის გამო მანიშნა, რომ არ არის სასურველი ახალ კაბინეტში შეყვანილ იქნენ უკიდურესი მემარჯვენე და მემარცხენე პარტიების წარმომადგენელნი. სოციალისტების შეუფერებელ პოზიციის გამო, ორლანდომ ხელმეორედ განაცხადა უარი კაბინეტის შედგენის წინადადებაზე. მეფის მიერ ფაქტას გამოძახების გამო ლაპარაკობენ სათავეში ძველი სამინისტროს დატოვების შესაძლებლობის შესახებ.

კონსტანტინოპოლში.

კრაუდენი, 1 აგვისტო. მოკავშირე სახელმწიფოებმა საკავშირო ძალების სარდლის გარინგტონის საშუალებით მიიღეს სასწრაფო და ენერგიული ზომები ბერძნ ის ავანტიურის წინააღმდეგ. გარინგტონმა გამოგზავნა მოწოდება, რომელშიაც ის ამბობს, რომ იმ ტერიტორიას, რომელიც შედის საოკუპაციო რაიონში, დაიცავს საკავშირო ჯარები და რომ მოკავშირეები მზად არიან იარაღით ჩაქრონ ყოველივე ცდა არეულობის მოსახდენად, რაც ეწინააღმდეგება მოკავშირე სახელმწიფოების ნებისყოფას.

ინგლისი და კონსტანტინოპოლი

კრაუდენი, 1 აგვისტო. ინგლისს მთავრობამ აგრძნობინა ათინას, რომ საზღვრებთან მსხვილი რაზმების კონცენტრაციის ფაქტი წარმოადგენს საფრთხეს. საბერძნეთის გარეშე საქმეთა მინისტრმა მელეტაკიმ განაცხადა, რომ საბერძნეთის არმიას მიეცა უსასტიკესი გაფრთხილება რათა თავიდან იქნეს აშორებული ყოველგვარი ინციდენტი.

ბოლო ამბები

ცეცხლი. გასულ თვეში ტფილისში ცეცხლის გაჩენის შემთხვევები გატარებულია რეგისტრაციაში 19.

დამწვარი მედიკამენტები. სადნავთლუღის მახლობლად დაიწვა ვაგონი მედიკამენტებით.

კომუნალური მეურნეობა. სწარმოებს საიჯარო გადასახადის აკრება ქალაქის მიწებზე.

საკურორტო ცხოვრება წაღვერში ამ წელს კურორტის სეზონი შარშანდელზე უფრო გამოცოცხლებულია. 1 აგვისტომდე მოგზარაკენი შარშანდელთან შედარებით ორჯერ მეტი ირიცხებოდა, წარსული ქლის ზაფხულის განმავლობაში სულ აღწერილი იყო 400 ოჯახი, ეხლა კი უკვე 732 ირიცხება და მოგზარაკენი კიდევ მატებიან. ავათმყოფთა რიცხვი ჯანმრთელობის სახალხო კომისარიატის ორ სანატორიებში 33 პროცენტით აღემატება შარშანდელს. წელს საზამხულოდ მოვიდნენ აგრეთვე თბილისის ორი საბავშვო კოლონია—85 ბავშვებით და რკინიძ გზელთა დასასვენებელ სახლიდან—30 კაცი.

თესვის კომპანია. წაღვერის რაიონში თესვის კამპანია კარგათ ჩატარდა. მცხოვრებლებს დაურიგდა 1000 ფუთამდე სათესი მარცვალი. სათესი მინდვრები ორჯერ მეტია შარშანდელთან შედარებით, სახელდობრ 500 დეს. ამ ჟამად ბაზარზე ხორბალი 30 პროცენტით ნაკლებს ფასობს შარშანდელთან შედარებით. სათესი მინდვრების ერთი მესამედი უჭირავს სიმინდს, დანარჩენი კი ხორბალს.

პროვინციის ცხოვრება

მოსავალი.

გორის მაზრა. 15 ივლისის ცნობებით, ჯერ-ჯერობით მიღებულია შემდეგი შვიდი თემისაგან: ტყვიავი დოდების, ატოცის, ქვემო-ჭალის, ხცისის, კავთისხევის და გორის რაიონის მახლობელ სოფლებიდან. ყველა ზემოდ-ჩამოთვლილ თემებში მოსავალი საშუალოზე მეტია. 5 ბალიანი სისტემით მოსავალი ფასდება შემდეგნაირად. სიმინდი—4, 1, საზამთრო ხორბალი—3,8, საზაფხულო ხორბალი—3,2, ქერი საზამთრო—4, საზაფხულო—3,5, ქვავი—5, შვრია (ატენში)—5, ფეტვი (ატენში)—5, ლობიო—4,2, ბარდა—4, შვიდ [illegible] (სიმინდის [illegible] ბიოსი და ქართოფილის) საშუალო ბალი უდრის 3,8. 1 ივლისიდან მოსავალი რამოდენიმედ გამოკეთდა—საშუალო ბალი ამავე 7 მთავარ კულტურის ივო—3,4. ალაგ-ალაგ სწარმოებდა პურის აკრეფა, რომელსაც ხელი შეუშალა ხშირმა წვიმებმა და ხიალვარმა და საგრძნობლად შეამცირა მოსავალი, რომელიც კარგს იმედებს იძლეოდა.

თიანეთის მაზრა. ერწოს, ახმეთის, არტანის, თიონეთის და ზემო თიონეთის რაიონებში მთელი თვის განმავლობაში (15 ივნისიდან 15 ივლისამდე) მოდიოდა განუწყვეტელი წვიმები—ალაგ-ალაგ-სეტყვაც. მოსავალი ამ პერიოდში ცოტათი გამოკეთდა: სიმინდი—4, საზამთრო ხორბალი—2,8, საზა ხულო—3,0, ქერი საზამთრო—2,8, საზაფხულო—3, ფეტვი, ლობიო და ქართოფილი—4.

ქუთაისის მაზრა. მოსავლის მდგომარეობა ფასდება ამ გვარად: სიმინდა—4,5 ხორბალი—3,8 ღომი—3,3, ფეტვი—3,6, ლობიო—2,9, ქართოფილი—3,2, ვენახი—1,8, ხეხილის ბადი—4,2, ბოსტნები—3,6. ბამბა—3,3, თამბაქო—2,6. ამ რიგათ სიმინდის მოსავალი კარგია; ხორბლის, ფეტვის, ბალების, და ბოსტნეულობის—საშუალოზე მეტი; ღომის, ლობიოსი, ქართოფილის, ბამბის და თამბაქოსი—საშუალო.

ვენახების—საშუალოზე მეტი. გასულ თვის განმავლობაში მოდიოდა წვიმები, რამაც ხელი შეუწყო სიმინდის სრაფ ზრდას და შეიდანა საგრძნობი გაუმჯობესება სასოფლო-მეურნეობის ყველა კულტურაში.

გამონაკლისს წარმოადგენენ ვენახები, რომლებიც წვიმეგით და დრუბლანი ამინდებით თხხდათან ზიანდებიან-

შორაპნის მაზრა. 15 ივლისისათვის სიმინდის და ქართოფილის მოსავალი საშუალოზე მეტია; ლობიოსი—საშუალოა.

ბეთში. იმ წერილებიდან მკითხველი ნათლად დაინახავდა, რომ ჩვენი რკინის გზა სავსებით გაერთიანებული არის საბჭოთა რუსეთის რკინის გზებთან და აგრეთვე სავსებით ემორჩილება მისს განკარგულებასა და დებულებებს. ამისდამიხედვით შეიქმნა ამიერ-კავკასიის რკინის გზათა საოლქო სამმართველო, სწორედ იმ სახისა და იმ ტიპის, როგორც არის [illegible]. რუსეთის სხვა საარკინისგზო ოლქები. ამიერ-კავკასიის რკინის გზის საოლქო სამმართველო ეს რუსეთის დაწესებულება არის და ემორჩილება ამავე სახელმწიფოს საათანადო კომისარიატს.

გვნიხილოთ ეს ფაქტი როგორც [illegible] უდიული, ისე პოლიტიკურ—ეკონომიურის მხრით.

დედამიწის ზურგზედ არ არსებობს [illegible] ფაქტი, რომ რომელიმე დამოუკიდებელ სახელმწიფოში, სახელმწიფო დაწესებულების მმართველი, პატრონი და [illegible] ონის თომკენი გარეშე სახელმწიფო [illegible]. ჩვენს დამოუკიდებელს ფედერაციაში კი სწორედ ასეთს მოვლენასთან [illegible] ქვს საქმე. ამიერ-კავკასიის მთელს [illegible] რკინისგზო მაგისტრალზე დღეს რუსეთ[illegible] კანონები და განკარგულებანი მოქმედებენ უმთავრესად მთელი რკინის გზის [illegible] ბმართველობები და დაწესებულებანი [illegible] ბეშვეოდ ექვემდებარებიან საბ. რუსეთის [illegible] ომისარიატს. ჩვენ რესპუბლიკებსა და [illegible] ედერალურ საბჭოს თითქმის სავსებით [illegible] მორთმეული აქვს რკინის გზის მმართველობა და საათანადო კომისარიატებიც [illegible] ქმნ ელია. ამ გვარად დამოუკიდებელ [illegible] ესპუბლიკას ფარგლებში საახელმწიფოებრივ ცხოვრების ერთს უდიდესს [illegible] ბარატს განაგებს და ბატონობს გარეშე [illegible] ახელმწიფო. ამიერ-კავკასიის რკინის გზის საოლქო სამმართველოს შექმნით ამ რესპუბლიკებს ხელიდან გამოეცალათ დიდი ფაქტორი ეკონომიური [illegible] ბარმატებისა. მაგრამ ასეც გამოცანასთან ერთად მათ დაჰკარგეს საახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის ერთი დიდი მხარეც. საოლქო სამმართველოს შექმნით ჩვენ ვუბრუნდებით ძველს პროვინციალიზმის ეპოქას, როცა საზღვრები პოლიტიკური მიზნის მიხედვით კი არ იხაზებოდა, არამედ გუბერნიებისა და ტერიტორიალიზმის საზომათ.

რა იქმნება ასეთი მდგომარეობით? ყველასათვის ნათელი უნდა იყოს ის, რომ ამით ილახება და იზღუდება ჩვენი ფედერაციის დამოუკიდებლობის საქმე. დროებით თავი რომ დავანებოთ იმ არევ დარევას, რომელიც მოიქვს ასეთი სამმართველოს შექმნას ჩვენს რესპუბლიკებში.

რასაკვირველია, ვერც ერთი ჩვენთანი ვერ გამოვა და ვერ იტყვის, რომ საჭირო არ იყოს საარკინისგზო ტრანსპორტის დამოუკიდებულების დაჭერა საბჭოთა რუსეთთან. მაგრამ ეს დამოკიდებულება და შეთანხმება კოვლად მიუღებელია იმ ფორმებითა და იმ სახით, როგორიც შექმნილი არის ამ ჟამად. ასეთს ფორმის დამოკიდებულებისას ვერ ითმენს დამოუკიდებელ რესპუბლიკის სუვერენობა და მისი იურიდიული შინაარსი.

მაგრამ მერეს მარით შეუძლებელია არის ასეთი მდგომარეობის გამგრება ჩვენი ქვეყნის ეკონომიური, პოლიტიკური და კულტურული ინტერესების მიხედვითაც.

პოლიტიკურად ეს გარდუვალ წინააღმდეგობებთან და არევ-დარევასთან გვექნება საქმე ყოველთვის. ამიერ კავკასიის რკინის გზის საოლქო სამმართველო და რუსეთის კომისარიატი ერთის მხრით, და ფედერალური საბჭო და ცალკე რესპუბლიკები მეორეს მხრით, დამოუკიდებელი ერთეულები არიან და ძალი განკარგულებანი ძლიერ ხშირად შეხვდებიან ერთმანეთის საწინააღმდეგო პოზებში და ამიტომ დაუსრულებელს შეჯახებებსა და ინტერესთა და საწინააღმდეგო განკარგულებათა დაპირისპირებას ექნება ადგილი ჩვენს ტერიტორიაზე. ამის უამრავი ფაქტები არსებობს და საილუსტრაციოდ ძლიერ ბევრის მოყვანა შეიძლება. ძლიერ ხშირად საოლქო თვითმართველობის განკარგულება ძირიანად ეწინააღმდეგებოდა ჩვენი ხელისუფლების განკარგულებებსა და ამით იქმნება დაუსრულებელი დავა და არევ დარევა ჩვენს სარკინისგზო დაწესებულებებში. დებულების დასამტკიცებლად ვფიქრობთ, საკმარისი იქნებოდა, თუ გავიხსენებ დით საერთო არევ დარევას, რომელიც გამოიწვია სარკინისგზო ტარიფების გამომუშავებამ ზევიდან, რუსეთის კომისარიატის განკარგულებით. როგორც ვიცით, საბჭოთა რესპუბლიკებში ფულის კურსი და ეკონომიური მდგომარეობა საკმაოდ განსხვავდება ერთი მეორესაგან და როდესაც ყველა რესპუბლიკებისათვის ზევიდან დაიწესეს ადგილობრივ პირობების მიუხედავად საერთო ტარიფი, ამან შექმნა დიდი არევ დარევა არა მარტო რკინის გზებზე, არამედ ჩვენი ცხოვრების ყოველ დარგში. ეს ფაქტი საკმარისია წარმოუყენებულ დებულების ნათელ საყოფად. მაგრამ ამას ისტორია აქვს და ამიტომ ჩვენ ახალ ფაქტებსაც მოვიყვანთ.

საქმე შეეხება ფოსტა-ტელეგრაფის დაწესებულებას და რკინის გზის საოლქო სამმართველოს დამოკიდებულებას. მტკიცება არ დაგჭირდება იმის დასამტკიცებლად, რომ ფოსტა-ტელეგრაფის დაწესებულებას უდიდესი კულტურული როლი აქვს შესასრულებლად დაკისრებული და მისი (დაწესებულების) შეფერხება უდრის ფაქტიურად ჩვენი სახელმწიფო აპარატისა და კულტურის ზოდუნებას. ფოსტა-ტელეგრაფი აერთებს ცენტრსა და პერიფერიებს, ამბავს მათ შორის განუწყვეტელ ურთიერთობის ძაფებს და ამათ ხელს უწყობს მათ დაახლოებისა და მთელი ცხოვრების წარმატებას. შესწყვიტეთ და შეაფერხეთ ამ დაწესებულების ნორმალური მუშაობა და თქვენ ამით შეაფერხებთ ამ მთელ სახელმწიფოს წინმსვლელობას, ეს ასეც არის და ამის წინააღმდეგ ბრძოლა შეუძლებელია. მაგრამ ეს ასე არ ესმის ამიერ-კავკასიის რკინის გზის საოლქო სამმართველოს ტ მისთვის სრულებით არ არსებობს საქართველოს ფოსტა-ტელეგრაფის დაწესებულების ინტერესები. ის საერთოდ გამოდის სულ სხვა ინტერესებიდან და ამ გარემოების დროს კი ფეხქვეშ ითელება ჩვენი ფოსტა-ტელეგრაფის დაწესებულება, რესპუბლიკის მოთხოვნილებანი და საჭიროებანი. საოლქო სამმართველოს გამგებლობაში არის მთელი რკინის გზა და ის იძლევა ამ მიმართულებით განკარგულებებს. ფოსტა-ტელეგრაფს უდიდესი დამოკიდებულება აქვს სარკინისგზო ტრანსპორტთან და შესაძლებელი ხდება ერთი მოუფიქრებელი განკარგულებით გამოუვალ მდგომარეობაში ჩაგდოთ ეს დაწესებულება. ეს მართლაც ასე მოხდა და ამიერ-კავკასიას რკინის გზის სამმართველომ თავისი მაისის 10-ს განკარგულებით მაგარი ბუხრუჭი მოუჭირა ფოსტა-ტელეგრაფის კომისარიატს. თანახმად ამ განკარგულებისა ფოსტის ვაგონების მოძრაობა წესდება საქართველოში ორჯერ კვირაში. ყოველივე ეს ხდება ფოსტა-ტელეგრაფის უწყების დაუკითხავად. დაგვეთანხმება მკითხველი, რომ ასეთს განკარგულებას უმძიმესი პირობების შექმნა შეეძლო ჩვენი დაწესებულებებისათვის და შეეფერხებინა რესპუბლიკის სამოქმედო ენერგიების საქმე. ამიტომ ფოსტა-ტელეგრაფის კომისარიატმა ამ გარემოებას მიაქცია არსებითი ყურადღება და შესაფერისი საშუალებით მოიწადინა 10 მაისის განკარგულების უარყოფა. ამ საქმის გარშემო გაიმართა მიწერ-მოწერა სათანადო ორგანოებს შორის და რამოდენიმეჯერ იქმნა გადასინჯული.

ჩვენ გვაინტერესებს უმთავრესად ფოსტა-ტელეგრაფის კომისარის ანხ. ყამარაულის მოსაზრებანი. თავის პირველ მოხსენებაში სახალხო კომისართა საბჭოსადმი ანხ. ყამარაული აღნიშნავს ფოსტა-ტელეგრაფის მნიშვნელობას რესპუბლიკის ინტერესებისათვის და ამბობს: „В то время, когда почтовое ведомство старается постовить на высоту возку почты „дабы культурно экономический рост республики шел усиленным темпом, распоряжением управления закавказских железных дорог ведемство ставится в самое тяжолое положение, ибо не может исполнять своих функций в той форме, в какой обязанно перед государством и обществом. Ведь нельзя на почту смотреть, как на какое либо транспортное общество“ და სხვ. შემდეგ კომისარი აღნიშნავს, თუ როგორ შეაფერხებს ასეთი განკარგულება რესპუბლიკის ცხოვრებას და მერე თავის მოხსენებაში დასძენს: „Медленное движение почт сильно повлияет на успешный экономический рост страны, ибо для пересылки каких либо важных коммерческих почтовых отправлений потребуется неделя чтобы они достигли цели“. ამ „ჩაბარულ“ მოხსენებაში ამბ. კომისარი სისწორითა და ზედმიწევნით აღნიშნავს იმ შედეგებს, რომელიც შეუძლია გამოიწვიოს საოლქო სამმართველოს თვითნებურ განკარგულებას კერძოთ ფოსტა-ტელეგრაფის უწყებისა და საერთოდ მთელი ჩვენი რესპუბლიკისათვის.

ბიბლიოგრაფია

ი. მჭედლიშვილი. ლექსები. წიგნი 1.

საშინელია ბედი პოეტის საერთოდ... მით უმეტეს მეტად უნუგეშოა იგი საქართველოში. დდიურ ჭირ-ვირამზე ფიქრი მოსვენებას არ აძლევს მას და მისდაუნებურად ითრევს ცხოვრების წუმპეში ლუკმა პურის საძებნელად. მთელი მისი არსება შეზოჭვილია ამით. უსასტიკესი პირობები პირდაპირ უყენებენ მას ყოფნა არ ყოფნის საკითხს. და ისიც, ანთებული პოეზიის ცეცხლით, დაძრწის ჭუჩა-ქუჩა და ეძებს საზრდოს... იკარგება ალმაფრენა, იფერფლება ცეცხლი.. და ის ხანდახან მაინც თუ რამეს შეჭმნის ასეთ დროს, იგი ნახევრად ავადმყოფური, ნახევრად ფრთა-შეკვეცილია... არ არის ლადი და დიდი გაფრენები... საზღვრების გადალახვა... მრავალი ნიჭი იღუპება, ბევრიც დაიღუპება კიდევ...

და ეს იქნება მანამ, სანამ უდიდესი ყურადღებას არ მიექცევა პოეტს საქართველოში.

ამას თან დაუმატეთ ისიც, რომ ჩვენი პოეტი მოწყურებული სწავლას, ხშირად განვითარების პირველ საფეხურზე რჩება. იგი იმდენად უსახსროა, რომ მოკლებულია საშუალებას ერთი კუთხიდან მეორე კუთხისკენ დაიძრას. ზოგი ჩვენი მწერალი ისე კვდება, რომ შავი ზღვაც უნახავი რჩება. იგი ვიწრო ბუდეში იბადება და იმავე ბუდეშივე ჰკვდება—დდიურ ცხოვრებით განამწარი. და ეს ჰხდება მაშინ, როცა სხვა განათლებული ქვეყნის მწერლები მუდმივ მოძრაობაში არიან, განუწყვეტლივ მოგზაურობენ სხვა და სხვა ქვეყნებში, რომ გააფართოვონ აზროვნების ჰორიზონტი, დაიტვირთონ ახალ-ახალ განცდებით...

ჩვენ ვიცით, რომ ბევრ მათგანს სხვა და სხვა ადგილას სასახლეებიც კი აქვთ აგებული, ჩვენი მწერალი კი საკუთარ ქოხსაც მოკლებულია...

დიახ, საშინელია, საშინელია პოეტის ბედი საქართველოში... პოეტობა უსაშინელესი წამებაა საქართველოში, უდიდესი თავის განწირვაა და მსხვერპლი. ქართველ პოეტს მიაქვს კიდევაც ეს მსხვერპლი ერისა და პოეზიის საკურთხეველზე.. მიუხედავათ ჯოჯოხეთურ პირობებისა, ის მაინც ახერხებს ოლიმპზე ცეცხლის დანთებას. ნახევრად მშიერი და დაფლეთილი ის მაინც არწივისებური ფრთებით მიაღწევს პოეზიის სამეფოს, თუმცა მალე ეცემა ცხოვრებით განგმირული.

მისთვის არ არსებობს შიში, უკან დახევა...

„მეგობრებო, წინ წინ გახწით, ნუ შედრკება თქვენი გული"-ო. მაინც მღეროდა სისხლისაგან დაცლილი, პოეზიის საკურთხეველზე მთლად მსხვერპლად მიტანილი ევდოშვილი. და ეს მაშინ, როცა ის უკვე გრძნობდა, რომ მისი სიცოცხლე საათებით ითვლებოდა. ლუკმა პურის ძებნამ შეიწირა ჩვენში მრავალი ნიჭიერი მწერალი, რომელთა სახელების ჩამოთვლას არ შეუდგები. მკითხველ საზოგადოებას ათობით ეცოდინება ასეთები.

და მეძგონია, რომ საქართველოში ყველა პოეტი სიმშილით კვდება, ასეთ საფრთხეშივე აგდებს ქართველი პოეტი თავის ოჯახის წევრებსაც. გაიხსენეთ ევდოშვილის ცოლშვილი, ნოე ჩხიკვაძის, ახოსპირელის და ბევრის სხვათა და თქვენ ნათლად დარწმუნდებით ამაში. იგი თავის თავსაც აუბედურებს და თავისიანებსაც...

სამშობლო პოეზიის სიყვარულს ასეთ თავდავიწყებამდე მიჰყავს იგი. აძისათვისაა საჭირო მეტი ყურადღება, მეტი სითბო პოეტებისადმი.

ქართველმა პოეტებმა ყველაზე უფრო დაიმსახურეს ეს. დაწყებული საქმე უნდა გაფართოვდეს, ხელოვნების მუშაკებს მეტი დახმარება, მეტი სიფრთხილე... გამომცემლობის საკითხიც ვერ არის ჩვენში მოწესრიგებული; ბევრი პოეტი თავის ნაწერების გამოცემასაც ვერ ეღირსება სიცოცხლეში. აუარებელი ქაღალდი იხარჯება და იმის მეათედი, რომ ხელოვნებას ჰქონდეს დათმობილი, სახელმწიფო მეტს მოიგებდა.

საჭიროა მხატვრული სიტყვა-კაზმული მწერლობის სისტემატიური გამოცემა, ასეთივე ხასიათის ჟურნალ-გაზეთების გამრავლება და სხ.. ეხლა მაინც ყველასათვის საანბანო ჭეშმარიტებათ უნდა გახდეს ის, რომ სახელმწიფოს ღირებულება უმთავრესად ამ განძით განიზომება.

ამ დღეებში პოეტმა **ი. მჭედლიშვილმა** გამოსცა თავისი ლექსების პირველი წიგნი.

მჭედლიშვილი, თუ არ ვცდები, 15 წელია რაც მწერლობს; პოეტმა თავიდანვე მიიპყრო ყურადღება. ადსანიშნავია ის, რომ იგი თავიდანვე გარკვეულ გზას დაადგა და დღემდე ამ გზით განაგრძობს სიარულს. მას ერთხელაც არ უღალატნია მისთვის... ერთხელაც არ გადაუხვევია მისგან. შეუწყეტელი ყიჟინით და სიმღერით მიემართება იგი ამ გზაზე და რამდენი ხანიც გადის, იგი იმდენად უფრო იზრდება და ცეცხლიანდება.

პოეტი თითონაც იწვის ამ ცეცხლით, სხვებსაც სწვავს... **„და დღესაც იმგვაროად ვმღერი, როგორც ვმღეროდი წინადა, ისევ ისა მაქვს ნუგეშად, ისევ ისა მაქვს** ბინადა"-ო და მართლაც მის ლექსებში წითელ ზოლივითაა გავლებული უსპეტაკესი სიყვარული მშობელ ერისადმი და მისი პოეზიისადმი.

ამას თქვენ თითეულ ლექსში გრძნობთ, თითოეულ სტრიქონში განიცდით.

დაავადებული და მიძინებული სამშობლოს გაღვიძება-გათვითცნობიერებას შეალიეს უმთავრესად თავიანთი შემოქმედებითი ნიჭი მეცხრამეტე საუკუნის უნიჭიერესმა მწვრლებმა, რითაც პოეზიის სამეფოდან გაღებულ იქმნა ძახვერპლი. პოეზიამ დროებით **ტრიბუნის** ხასიათი მიიღო, მაგრამ აქ დიდი გამართლებაცაა. თუ ერი არ არსებობს, რა საჭიროა იმ დროს მისი პოეზია, პოეზია დასნეულებულია, პოეზია დაქვრივებულია... პოეტი უპირველესად ყოველისა ერის შვილია და როცა ერი საფრთხეშია, ძახ უნდა დროებით კაეშირი შესწყვიტოს პოეზიის თავდამავიწყებელ ღმერთებთან, დაეშოს დაბლა და მხსნელად ძოველინოს თავის ქვეყანას... ამაშია მისს ნამდვილი მოწოდება. საქართველოს პოეტებმა შეგნებულად გაიღეს ეს მსხვერპლი—და მიახწიეს კიდეც მიზანს... და თუ ჩვეის სამშობლოს კვლავაც დასჭირდება ასეთი მსხვერპლი, ჩვენი პოეტები არც აქ შესდგებიან... მჭედლიშვილიც ამ ჯგუფის მწერლებს ეკუთვნის,—და თუ ძის ზოგიერთ ლექსებში არ ისმის ახალი ბუსაკა, რიტმი და რითმი ეს ხას ეპატივება. მაინც საკმაოთ გაიღო ეგეთი მსხვერპლი და ეხლა ის გარდაქმნის ხახაშმი იმყოფება. ჩვენ კიდევ უკეთესებს მოველით მისგან.

წიგნში ბევრი მშვენიერი ლექსია, როგორიცაა: „; „მარტო ვარ, მარტო," „ოჰ ხინო, ნინო" ჩემი სამშობლო," „მგზავრი" „პატარა ლექსები და სხ..

ლ. ძიძიგური

მიუხედავად საკითხის სიმარტივისა, რომ საქართველოს რესპუბლიკის ინტერესი მოითხოვდა ფოსტა-ტელეგრაფის ყოველ დღე მოძრაობას, საოლქო სამმართველო საკითხებს ასე მარტივად არ სჭრის სხვისი ინტერესების მიხედვით, და ის „ყოველივე" თავისებურად სჭრისა და თავისებურად ჰკერავს. რკინის გზის სამმართველოს ინტერესებმა მოითხოვა ფოსტა-ტელეგრაფის ვაგონების მოძრაობის შემცირება რკინის გზაზე და ისიც დროებითად, თავის ნებით იძლევა განკარგულებას—შეამცირეთ ასეთი რაოდენობის მოძრაობაო.

საკითხი მეტად მწვავედ დაისვა. თავის თავად ცხადია, რომ ამით ძირიანად შეილახა ჩვენი რესპუბლიკის ინტერესები. საჭირო შეიქმნა სხვა ორგანიზაციების ჩარევა. რუსეთის კომპარტიის „ბაკრაიკომის" პრეზიდიუმმა თავის სხდომაზე მაისის 13 ს დაადგინა ყოველ დღიურად მიუბან საფოსტო ვაგონები სახალხო ვაგონებს და ამით დააკმაყოფილა ამბ. ყამარაულის მოთხოვნილება. მიუხედავად ამ დადგენილებისა ამერკავკასიის რკინის გზების უფროსმა მაისის 15-დან დაიწყო საფოსტო ვაგონების მოძრაობა ტფილისი-ბათომის ხაზით დღე-გამოშვებით. სიჯიუტე თავის უმაღლეს წერტილს აღწევს და რკინის გზების უფროსზე არ მოქმედებს არავითარი დადგენილებანი და ჩვენი რესპუბლიკის ინტერესებით გამოწვეული მოთხოვნილებანი. ამბ. ყამარაული თავის მეორე მოხსენებაში „ბაკრაიკომისა" და საკავშირო საბჭოს მიმართ მაისის 27-ს განმეორებით აღნიშნავს ამ განკარგულების უარყოფით შედეგებს და დასკვნის: „Управление железных дорог все же продолжает отправку таковых (почтовых вагонов) через день, вследствие чего во всех учреждениях вверенного мне ведомства накопилось огромное количество почт, таковые подвергаются сильному замедлению и порче. Т. о. Комисариат Почт и Телеграфов за промедление почты и порчу вложения кореспонденции вынужден нести большие убытки и во вторых приостановить прием почтовых отправлений". ამ გვარად რკინის გზის მართველობის განკარგულებამ გამოუვლს კრიზისში ჩააყენა ჩვენი უწყება და მთელს რესპუბლიკას დიდი ზიანი მიაყენა. ამას ნათლად მოწმობს ამბ. ყამარაულის მოხსენებები. ცხადი უნდა იყოს ყველასათვის, რომ ფოსტა-ტელეგრაფში წარმოების შეფერხებამ ძლიერ შეფერხა რესპუბლიკის სხვა დაწესებულებების წარმოება და უარყოფითად იმოქმედა მათ მუშაობაზედ, აგრეთვე მოესპო ფოსტა-ტელეგრაფის უწყებას შემოსავლის წყარო.

როგორც ვხედავთ ყოველი მხრით ფერხდება ასეთი განკარგულებებით ჩვენი საქმე და დღესაც ეს საქმე არ არის დაყენილი ბოლომდე. მაგრამ ჩვენი ფოსტა-ტელეგრაფის საქმე მარტო ამ მხრით არ ფერხდება, თვით მის არსებობასაც საფრთხე მოელის, რომლის შესახებ ცალკე გვექნება ლაპარაკი.

რას გვეუბნება ყოველივე ეს ფაქტები, რამ გამოიწვია ჩვენს რესპუბლიკაში ასეთი არევ-დარევა და ინტერესთა დაპირისპირება? რასაკვირველია ყოველივე ეს შედეგია იმ პოლიტიკისა, რომელიც ტარდება ჩვენში. შეუძლებელია ეს დავაბაროთ უწყებათა შორის ბრძოლას. უმთავრესი მიზეზი დდევანდელ პოლიტიკურ მიზნებში მარხია და თუ გვინდა ამ არევ-დარევის მოსპობა ამ პოლიტიკის რევიზიას უნდა შეუდგეთ უპირველესად. მაგრამ ჩვენი რკინის გზის მდგომარეობა სხვა მხრივაც იპყრობს ყურადღებასა და სხვა მოსაზრებეთითაც საჭირო ხდება მისი დღევანდელი პირობებიდან გამოყვანა.

ხ. დევიანი.

მთავრობის მოქმედებანი და განკარგულებანი

დადგენილება № 11.

შრომის და შინაგან საქმეთა სახალხო კომისარიატების **განსაკუთრებით** საჯდომ ცხენებზე ხარკის ნატურით მოხდის ფულათ შეცვლის შესახებ.

ვინაიდან საჯდომ ცხენების ტვირთზიდვის ხარკის ნატურით მოხდას მოაქვს მეურნეობისათვის ზიანი და დეზორგანიზაცია შეაქვს ხარკის წესიერ ჩატარების საქმეში, თანახმად საქ. სახალხო კომისართა საბჭოს ნომ. 22 დადგენილების მე-4 მუხლისა, შრომის და შინაგან საქმეთა სახალხო კომისარიატები ადგენენ—.

1. საჯდომი ცხენები განთავისუფლებულ იქმნეს შრომის ხარკის ნატურით მოხდისაგან.

2. შრომის ხარკის ნატურით მოხდის ნაცვლად უნდა გაეწეროს ფული, რომლის შემოსავალი, თანახმად საქ. რევოლიუციონური კომიტეტის № 145-ით გამოცემულ დადგენილებისა § 3 ჩაირიცხება ადგილობრივ კომუნალურ განყოფილების სახელმწიფო ცხენების შესაძენათ და შესანახად.

3. უბედურ და მოულოდნელ შემთხვევის დროს (ყაჩაღების დევნა, ცეცხლა წყალდიდობა და სხვ.) საჯდომი ცხენები უნდა იქმნას გამოყვანილი ბეგრის წესით შრომის ხარკის ანგარიშის გარეშე და ისიც შრომის განყოფილების ან თემთა შრომის რწმუნებულთა ნება დართვით და მათი უშამდგომლობით.

4. დღიდან ამ დადგენილების გამოქვეყნებისა, ყველა დაწესებულებათა და თანამდებობის პირთ ... ანგარიშის გამოყვანა, გარდა მ... მუხ... როებისა.

5, ზედამხედველობა და სისრულეში მოყვანა ამ დადგენილების ... ევალებათ სამაზრო და თემთა აღმასრულებელ კომიტეტებს. ... ცხოვრებაში გატარება ევალებ... შრომის განყოფილებათა და თემთ... შრომის რწმუნებულთ მათი პასუ... ხისმგებლობის ქვეშ.

შინაგან საქმეთა სახალხო კომ...
სარი ა. **გეგეჭკორი.**

შრომის სახალხო კომისრის მო...
დგილე ა- **მიქაძე**

შრომის ხარკის და ბეგარათა გან...
გამგის მოვ. **აღმ-ნახუდაშვილ...**

1922 წ. ივლისის 26.

ქ. ტფილისი

რედაქტორი—სარედაქციო კოლეგია
გამომცემელი—მთავარი კომიტეტ...

დავკარგე აღმასრულებელ... ფურცელი მოკ... ...ული 1920 წელს. 25 დეკემბერს ... 25135 სჩივარის შესახებ ბეჭედნოვებ... ...ქრო და სხვა.

დიმონა გაბრიელაშვილი.

ტფილისის ქალაქის აღმასკომის გადასახადთა ბიურო

თანახმად დეკრეტისა **ყველა ფახიანი საჯარო სანახაობებიდ... და გასართობებიდან პროცენტ-გადასახადის აკრეფის** შესახებ **გა... სახადთა ბიურო აცხადებს,** რომ 1 აგვისტ. ბილეთების **დირებულებ...** ნ პროც. ყველა სანახაროებიდან და გასართობებიდან და სხვ. **უნდა** ... დახდილ იქნეს მის სასარგებლოდ. **კონცერტის, წარმოდგენის** და ... **განცხადებამდე ერთი დღით ადრე** გამმართველებმა **უნდა** აღნუსხონ ... ლეთო წიგნაკები **ტფილისის ქალაქის აღმასკომის გადასახადთა ბიუროს**

ამ დადგენილების დამრღვევთ ერთმევათ უფლება წარმოდგენ... კონცერტების და სხვ. გამართვისა. (4—1)

ქალაქ ტფილისის აღმასრულებელი კომ...
ტეტის გადასახადთა ბიურო

აცხადებს, რომ პარასკევს, 4 აგვისტოს, დღისით 12 საათ...

დანიშნულია

„აპაჭარო ვაჭრობა

აღმასკომის შენობაში შემდეგ საბანოებზე:

1. გოგილოს საბანო (გოგირდის წყალი) კახეთის ქუჩა
2. ჩითახოვის „ „ „
3. ედიგაროვის „ ვორონცოვის ქუჩა
4. ფანტაზია „ „ „
5. მურსაგულოვის სუფ-სარქისის ქუჩა
6. ანანოვის „ (ორთქლის) ფეირვერკის ქ. № 8.
7. კარაჯევის „ „ ქ. № 21.
8. ნარსიას „ 19 თებერვლის „
9. აბრამაშვილი „ ვერის დალმართი № 7.
10. ცოვიანოვის „ როზენფელნდ-პარსეგოვისა.

პირობების გაგება შეიძლება გადასახადთა ბიუროს კანცელიარ... საჯარო მაგიდის გამგე დარახველიძესთან, ოთახი № 50.

ქალაქის კომენდანტისაგან
ქალაქის აღმასკომს

გატყობინებთ ცნობისათვის, რომ პირველიდგან 5 აგვისტომდე ... დადოვის ტყის და კუკიის სასაფლაოს რაიონში იქნება თოფის სროლ... და ფოქვევა საომარ გრანატებისა.

ხელს აწერს ქალაქის კომენდანტის მაგიერ: **გეგელაშვილი.**

საერთო განყოფილების უფროსი **პეიგაროვი.**

დედანთან სწორია: მდივანი (ხელის მოწერა).

ა ბ ა ნ ო ე ბ ი

უოფ: ორგელიანის, არგუტინსკის და ირაკლის...

ახლად შეკეთებულია და მშვენივრად მოწყობილი ნომრებით.

ცივი და ცხელი ორთოლი

გოგირდის წყალი. ძუდამ არის თავისუფ... ლი ნომრებს.

10—1